

Taip, reikia jums ištvermės, kad įvykdę Dievo valią, gautumėte, kas pažadėta /Heb 10,36/

2012 m. balandis Vilniaus ev. reformatų parapijos tarybos informacinis leidinys **Nr. 4 (118)**

Leidžiamas nuo 1998 m. lapkričio mėn. ISSN 2029-512X

Dail. Stasys Krasauskas. <http://suleke.blogspot.com/2010/08/krasauskas-joonistas-armastust.html>

Moteris Kristaus dienomis

Iš kun. dr. Eugenijaus Gerulio straipsnio „Moters kelias istorijoje“, atspausdinto 1994 m. rugpjūčio mėn. išeivijos lietuvių reformatų leistame žurnale „Mūsų sparnai“ Nr.72

Žydų šventykloje moterys neturėjo lygių teisių su vyrais; Šventraščių skaityti galėjo būti pakviestas kiekvienas vyriškis, gi moterys privalėjo tylėti. Prie kulto apeigų jos nebuvo prileidžiamos. Joms buvo uždrausta šventykloje būti kartu su vyrais.

Ne vien šventykloje, bet ir namuose vyras buvo šeimos centras. Jo pareiga buvo atlikti religines

apeigas ir mokyti šeimos narius religinių tiesų, tačiau šviesti moteris arba dukras buvo neišmintinga. Moterys neturėjo teisės net skelbti stalo maisto palaiminimo. Rabinų potvarkiai taip buvo suvaržę moteris, kad jų teisės prilygo vaikų arba vergų statusui. Ne be reikalo žydai vyrai kasdieną dėkojo Dievui, kad Jis sutvėrė juos ne moterimis, bet vyrais. /Zch 12,12/.

Įsidėmėtina, kad šiai vargingai moterų padėčiai naują kryptį davė JĖZUS KRISTUS! Jis moterų statusą sulygino su vyrų; išganymo reikaluose abi lytys yra lygios ir turi tą pačią teisinę padėtį. Jėzui Kristui buvo svarbu ne žmogaus lytis, bet asmens **tikėjimas ir dievotumas**. /Mk 3,31-34; Lk 11,27-28; Jn 15,14/. Vargų šešelyje užmirštas moteris Kristus iškėlė į rampos šviesą! Savo alegorijose, parabolėse Dievo veiklai apibūdinti Kristus dažnai parinkdavo moteris, kaip pavyzdį. /Mt 25,1; 13,33; 24,41; Lk 15,8-10/. Jis našlei motinai prikėlė sūnų /Lk 7,11-17/. Jis dviems seserims prikėlė mirusį brolių / Jn 11, 1-44/. Jis išgelbėjo moterį nuo užmušimo akmenimis / Jn 8, 1-11/ . Jis pagydė daugelį sergančių moterų /Mt 8,14-15/.

Moterys savo GELBĖTOJUI buvo dėkingos! Ne be reikalo pirmosios krikščionės moterys pralenkė vyrus savo tikėjimu, meile, paslaugumu ir drąsa /Mt 27,55; 28,1/. Jų dėka N.Testamentas prisimena ir pagerbia S.Testamento moterų didvyrišką tikėjimą /Rom 9,9-10; Hbr 11,11; 1Pt 3,6/ .

Jei S.Testamento vyrams buvo uždrausta viešumoje kalbėtis su moterimis, tai Jėzus Kristus, apaštalų nustebimui /Jn 4,27/, šios tradicijos visai nepaisė /Lk 10,38-42/. Net mirti eidamas, Jis guodė pakelėje verkiančias moteris ir jas mokė /Lk 23,28; plg. 21,23/. Būdamas ant kryžiaus, Jis rūpinosi savo motina, kad nepaliktų ji viena be globėjo /Jn 10, 25-27/.

Nėra jokios abejonės, kad visoje žmonijos istorijoje aukščiausia moters garbė apsiereiškė Marijoje: juk Jėzus galėjo į šį pasaulį ateiti, pvz.: iš gėlės žiedo, iš rasos lašelio ar žemės grumsto, iš vėjo dvelkimo ar jūros ošimo, iš debesų ar

perkūno griausmo, bet **Dievas** pasirinko kelią per **moterį**. Ar begali būti žmogui – moteriai suteikta didesnė garbė už šitą?! Ir toji garbė atiteko Marijai!

Šia jos garbe besidžiaugiantys katalikai persistengdami sako: „Marija pagimdė Dievą“, ji yra „Dievo motina“! Ji „Dangaus Karalienė“. Evangelikai šiuo klausimu yra kiek kitokios nuomonės. Dievas, kaip Dvasia, egzistavo visada ir **Jam** gimti nereikėjo. Tą tvirtina ir pats Jėzus Kristus /Jn 8,58/. **Esantis** Dievas panorėjo įsikūnyti ir tam Jis pasirinko Mariją. Kaip kad sako Šv.Raštas, Marija yra „motina Jėzaus“ /Jn 2,1; Apd 1,14/.

Nežiūrint Marijai suteiktos taip nepaprastai aukštos garbės, pati Marija yra mums visiems kuklumo pavyzdys! Kai kiti ją tituluoja „Dangaus Karaliene“ ar net „Dievo Motina“, pati Marija save vadina „Viešpaties tarnaitė“ /Lk 1,38/.

Kai kas mano, kad evangelikai nepripažįsta Marijos; tokia nuomonė nėra teisinga! Evangelikai pripažįsta ir gerbia Mariją, tik jos nešlovina, į ją nesimeldžia. **Madonos kultui** nepritaria, nes laikomasi principo: **Vieną Dievą tegarbinsiui ir Jam vienam tetarnausiu!** / Apr 19,10; Iš 20,4-5/.

Pats **Kristus**, atrodo, nebuvo šalininkas nei žemiškojo patriarchato, nei matriarchato /Mt 23,9; 3,9; Jn 2,4/, bet Jis, nesiskaitydamas su viešąja nuomone, aiškiai stoji moterų pusėn, laisvindamas jas iš neteisingų tradicijų.

Kristaus pavyzdžiu pasiekė pirmieji krikščionys. Naujoje Bažnyčioje ėmė vystytis naujos tradicijos, kaskart gerinant moterų statusą /1Kor 7,4; Rom 16,13; 2Tim 1,5/.

Kun. dr. Eugenijus Gerulis
Perspaudinta iš „Mūsų sparnai“ Nr.72, 1994 m.
rugpjūčio mėn.

Mitas Nr. 3: Tikėjimo gynėjas ir reformatų ortodoksas

Tęsinys, pradžia „V.r.ž.“ Nr. 3

Tikėjimas kiekviename žmoguje turi ypatingą vietą. Intymią, tarsi žmogaus miegamojo kambarį. Jei gali su žmogumi melstis, gali su juo palaimintai gyventi po vienu stogu. Ginti savo tikėjimą nuo nekviesto įsibrovėlio – sveikas tikinčiojo veiksmas. Jėzus moko, kad jo mokiniai saugotųsi tų, kurie nepaklūsta Dievo surinkimui taip, kaip būtina saugotis stabmeldžių, suktų šventėivių ar korumpuotų tarnautojų, valdininkų (Mt 18, 17). Tokie prisidengia arba religija, arba valstybine tarnyba, bet iš tiesų – siekia savo naudos tikinčiojo arba piliečio sąskaita (Ef 3, 18-19). Mūsų sielų jaukūs tikėjimo kambariai ypač traukia tokius šventėivus ar valdininkus. Įsibrovėliai nėra kvaili – pasirūpina sau avies kailiukų, imituoja nuoširdžius tikinčiuosius. Geidžiamiausia jų vieta tuose tikėjimo kambariuose – tikėjimo sargo... Kas Dievo bažnyčioje atsakingas už tikėjimo apsaugą? Pirmiausia – Dievo žodžio tarnai. Dvasininkai.

Kvedaravičius – evangelikų reformatų dvasininkas?

Kada, kokiomis aplinkybėmis ir kaip A. Kvedaravičius tapo dva-

sininku? 1995 metais. Neaiškiais aplinkybėmis. Be dvasininkams reikalaujamo teologinio išsilavinimo, bet su pažadais teologijos studijas pradėti. Jas buvo pradėjęs Klaipėdos universitete, nebaigė. Dėl jo ordinacijos dvasininku – Sinodo sprendimo nėra. Nėra dokumentų liudijančių apie kandidatui į dvasininkus reikalingą egzaminavimą Konsistorijoje. Iššventinimas atliktas toliau nuo akių, jo gimtojoje kaimiškoje parapijoje. Apie ordinacijos šventę nebuvo viešai ir iš anksto paskelbta. Papilio ev. reformatų bažnyčioje A. Kvedaravičių iššventino reformatų kunigas Petras Čepas, dalyvaujant dviem liuteronų dvasininkams: vyskupui ir kunigui. Toks dvasininko, kad ir diakono, atėjimas į Bažnyčią nuo pat pradžių buvo pagrįstai paženklintas plačiu ir stiprių tikinčiųjų nepasitikėjimu. Niekas neturi pasisavinti bažnytinės tarnystės garbės, t.y. užgrobti ją papirkinėjimais ar kitokiais būdais, ar savo valia. Tegul Bažnyčios tarnai būna pašaukiami arba išrenkami teisėtuose Bažnyčios tarno rinkimuose, t.y. tegul būna sąžiningai Bažnyčios arba Bažnyčios paskirtų žmonių renkami teisėta tvarka, be triukšmo, kivirčių ir kovos. (žr.

Antrasis šveicariškasis išpažinimas, sk. XVIII, Apie bažnyčios dvasininkus, 8 dalis). Kaip galima pavadinti sąžiningu pašaukimu, kuomet ordinacija vykdoma be pašaukimo Sinode, viešai nepaskelbta ir atliekama prisidengiant kitos Bažnyčios aukšto dvasininko dalyvavimu, jo autoritetu? Vienintelis tuo metu girdėtas argumentas už ordinaciją: „juk taip mums tuo metu trūko dvasininkų“. Pasklido gandai, kad A. Kvedaravičius buvo „iškart ordinuotas kunigu“. Kilo dar didesnis tikinčiųjų sumišimas, kuo buvo ordinuotas: diakonu ar kunigu? Nėra buvę, kad kunigu būtų ordinuotas asmuo, apeinant diakono ordinaciją! 2002 metų vasarą Sinodas sustatė viską į savo vietas. Ordinaciją pripažino, pagal įvykusį tarnystės faktą ir įvardino, jog suspenduoja diakono pareigas ėjusį asmenį. Jokio kunigo Algimanto Kvedaravičiaus nėra buvę. Šiandien viešai dar net paminima jį esant vyskupu, arkivyskupu arba net generaliniu superintendentu... Reformatų tikėjimo „gynėjo“ mitui reikalingas ne koks nors suspenduoto diakono, bet aukšto dvasininko įvaizdis. Jis sustiprinamas kasdienybėje dėvimu dvasininko rūbu bei kryžiumi – bažnyčioje ar valstybinėje įstaigoje.

Moterų ordinacijos

Dėl šeimyninių priežasčių į Vokietiją 2002 metų pradžioje išvyksta kun. Kęstutis Daugirdas. Solidaus amžiaus vyresniojo kunigo Petro Čepo sveikata susilpnėja ir gausiausiai Biržų evangelikų reformatų parapijai patarnauti iš Kėdainių pagalbom kviečiamas kun. Rimas Mikalauskas. Jis nėra atlaisvinamas nuo tarnystės Kėdainiuose, Švobiškyje ir kitur. Vienam – per didelis krūvis. Tuo metu teologijos studijas baigia dvi jaunos moterys: Gitana Gasiūnaitė ir Sigita Švambarienė. Merginos išaugusios iš Švobiškio ir Biržų evangelikų reformatų parapijų aktyvaus jaunimo, paruoštos ir nori tarnauti. Argumentas jų pašaukimo dvasinėn tarnystėn jau girdėtas – „juk taip mums tuo metu trūko dvasininkų“. Priešingai nei

Kunigė Sigita Švambarienė

A. Kvedaravičius, jos teologijos studijas jau baigusios. Egzaminuotos Konsistorijoje, sprendimai dėl ordinacijos viešai priimti Sinode, ordinacijoms atlikti pakviestas ir dalyvauja reformatų generalinis superintendantas iš Vokietijos. Sinodo sprendimą paremia tradiciniai Bažnyčios partneriai užsienyje: reformatai Vokietijoje ir iš Čikagos atvykusi lietuvių evangelikų reformatų diakonė Erika Brooks. (Čikagoje Eriką Brooks diakone ordinavo Lietuvių evangelikų reformatų gen. superintendantas kun. Povilas Dilys). Moterų tarnystei Bažnyčioje kelią jau buvo atvėrę XX a. pradžioje Sinodo priimti kanonai. Moterims buvo patikėtos atsakingos pasaulietinių Sinodo kuratorių pareigos. Moterų ordinacija 2003 metais Biržuose buvo žibalas naujam mitui įžiebtį: „Biržuose nesilaikoma Lietuvos evangelikų reformatų tradicijų“. Algimantui Kvedaravičiui susidarė labai palankios sąlygos virsti „kenčiančiu kovotoju“ už ortodoksinį, t.y. teisingą reformatų tikėjimą Lietuvoje.

Bažnyčioje ordinuotą moterų tarnystę kvestionuoja nemaža dalis užsienio evangelikų reformatų. Net liberalioje Pasaulinėje reformatų Bažnyčių sąjungoje, kuriai Lietuvos reformatų Bažnyčia priklauso nuo 1925 metų, šiuo metu yra vos ne pusė Bažnyčių-narių, kuriose moterys dvasininkėmis nėra šventinamos. Tikra tiesa, jog yra rimtų, svarių teologinių ir socialinių argumentų už ir prieš. Lietuvos atveju praleidžiama iš

akių svarbiausia – priimant svarbų sprendimą dėl moterų ordinacijos Algimantas Kvedaravičius 2003 metų Sinode nei dalyvavo, nei diskutavo ir moterų ordinacijoms visai nesipriešino. Triukšmas sukeltas po laiko! Kodėl toks energingas asmuo nieko nepadarė, kad 2003 metų Lietuvos evangelikų reformatų Sinode būtų priimtas kitoks sprendimas? Vėl reikia priminti ankstesnius įvykius. Ką liudija faktai? Vilniaus reformatams žinoma, kad dar 1992–1995 metais, Algimantui Kvedaravičiui einant Vilniaus evangelikų reformatų parapijos Tarybos pirmininko pareigas, jis niekad neišreiškė pasipriešinimo dėl sekmadienio pamaldų Vilniuje, kuomet jas laikydavo lektorė moteris, dabartinė Sinodo kuratorė dr. Renata Bareikienė. Niekam neteko patirti jo viešos neigiamos reakcijos dėl moters dvasininkės Jane Holslag (Presbiterionų bažnyčia, JAV) laikomų pamaldų Vilniuje ar vėliau, jau jam esant diakonu, kartu dalyvauti bendroje pamaldų liturgijoje.

Net 2002 metais, kai buvo minimas Lietuvos ir Vokietijos Lippes krašto reformatų ir liuteronų Bažnyčių partnerystės dešimtmetis, A. Kvedaravičius veržėsi dalyvauti pamaldose Tauragėje, nepaisant to, jog tose pamaldose dalyvavo moterys dvasininkės iš Vokietijos. Jam buvo svarbu išlaikyti santykius su „liberaliais“ vokiečiais. Moterų ordinuotos tarnystės klausimas jam nebuvo svarbus.

Juk jis pats 1992 metais buvo Lietuvos reformatų delegacijos sudėtyje ir pasirašė bendradarbiavimo sutartį su „liberaliais reformatais“ Vokietijoje. Mitui apie „teisingą reformatų tikėjimo gynėją“ dar nebuvo atėjęs laikas. Mitas užsimezgė ir gimė tik po 2001–2002 metais Dvasininkų sesijose Algimantui Kvedaravičiui iškeltų kaltinimų už dvasininko vardo žeminimą, įžūlų drausmės laužymą: Dvasininkų sesijų ir Sinodo suvažiavimų ignoravimą. 2002 metų vasarą diakonas A. Kvedaravičius suspenduotas, jam uždrausta dvasininko rūbu

1992 m. Tauragėje pasirašyta partnerystės sutartis tarp Lietuvos ir Vokietijos Lippes krašto reformatų ir liuteronų Bažnyčių, paskutinis parašas – A. Kvedaravičiaus.

apsirėdžius dalyvauti bendrose lietuvių ir vokiečių evangelikų pamaldose Tauragėje. Jokios naudos iš „liberalių“ užsienio partnerių Vokietijoje jam daugiau jau nebebus... Ar ne „liberalių“ vokiečių solidi finansinė parama 90-ųjų pabaigoje leido gerokai paremontuoti jo gimtojo Papilio evangelikų reformatų bažnyčią? 1996–2001 metais iš tų pačių „liberalių“ Vokietijos dvasininkų paaugotų aukų A. Kvedaravičiui buvo asmeniškai išmokama nemenka finansinė tarnystės parama. Tikėtis daugiau pinigų iš vokiečių

nebebuvo pagrindo. Atėjo metas „ortodoksinio tikėjimo gynėjo“ mitui...

Parama iš užsienio

Ryšius su naujais užsienio partneriais Algimantas Kvedaravičius pradėjo megzti apie 1994 metus. Vienas seniausių ir ištikimiausių partnerių bei jo asmeninių rėmėjų yra dr. Stephen Scott-Pearson, anglų pamokslininkas, Protestantų aljanso – privačių asmenų sąjungos aktyvus ilgametis generalinis sekretorius.

Apie 1998 metus kuriamas

„užsienio užnugaris“ Rygoje, kur įsteigiama Baltijos reformatų teologijos seminarija (Baltic Reformed Theological Seminary). Jau vėliau jie įtraukiami į „kovą“ pasaulietinėse valstybinėse institucijose bei žiniasklaidoje. Teologiniai klausimai ar net kaltinimai yra keliami ne ten, kur jie turi būti keliami – bažnyčioje, Sinode, bet žiniasklaidoje ir valstybinėse institucijose! Užsienio parama neabejotinai reikalinga norint imituoti savo, kaip užsienio reformatų gerbiamo dvasininko, pripažinimą. Šie užsienio reformatai – iš esmės atskiri konservatyvių teologinių pažiūrų asmenys ar jų sąjungos.

Kiekviena Bažnyčia yra turtinga tos konfesijos teologinių pažiūrų įvairove. Ji reikalinga, siekiant išvengti mokymo ir tikėjimo praktikos klaidų. Dievo žodžio studijose, disputuose, seminaruose ar teologinėse konsultacijose pažįstamos klaidos, gimsta atsakas į naujus kasdienybės, gyvenimo iššūkius. Bėda, kai teologai yra izoliuojami vieni nuo kitų ir supriešinami, pasitelkiant išankstinius įvaizdžius. Galima įžvelgti, jog taip įvyko Lietuvoje. Už tarnybinius prasižengimus pašalintas dvasininkas susireikškina kaip vienos teologinės krypties atstovas, užsitikrina sau tos krypties užsieniečių paramą, bet iš esmės ją naudoja savo asmeniniams politiniams siekiams. Ypač ryškus to paliudijimas 2012 metų kovo mėnesį paskelbta žinia, jog A. Kvedaravičiui veikiant buvo išventinti keli Latvijos piliečiai Lietuvos evangelikų reformatų kunigais... Stokojant jėgų Lietuvoje į intrigas jau tiesiogiai įtraukiami užsienio piliečiai. Klausimas: ar iš tiesų užsieniečiai suvokia, jog jie tėra A. Kvedaravičiui svarbaus „ortodoksinio tikėjimo“ mito sudėtinė dalis? O gal šio mito šaknys nėra lietuviškos, nors su lietuviška pavarde? Lieka tikėtis, jog ateities kartoms tai bus aiškiau, nes nėra nieko paslėpta, kas nepasidarys žinoma (Mt 10, 26).

Detmoldo distrikto Konsistorijos vizitas Biržuose ir Vilniuje

Balandžio 28-30 dienomis, minint dviejų Bažnyčių partnerystės 20-metį, Biržuose ir Vilniuje lankėsi Konsistorijos nariai iš Detmoldo distrikto (Vokietija, Lippės žemė): Dieter Bökemeier, Juliane Arndt, Wolfgang Kreuzbusch, Susanne Schüring-Pook, Claudia Ostarek.

Šeštadienį, balandžio 28 d., svečiai susitiko su Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorijos nariais ir neformalioje aplinkoje aptarė tolimesnes bendradarbiavimo galimybes, bei partnerystės kryptis. Biržų parapija dėkinga parapijiečiui, verslininkui R.Čygui, suteikusiam privačią erdvę restorane „Rinkuškiiai“ bei skaniai pavaišinusiam abiejų Bažnyčių Konsistorijų narius.

Sekmadienį svečiai dalyvavo sekmadienio pamaldose, kuriose juos pasveikino skambi Biržų parapijos choro „SD Gloria“ giesmė. Kun. Sigita Švambarienė sakydama pamokslą pabrėžė, kaip svarbu turėti draugų Kristuje, jai pritarė ir distrikto superintendantė kun. C.Ostarek, savo sveikinimo žodyje atkreipusi dėmesį, kad mokiniam draugystėje su Kristumi buvo du svarbūs aspektai: stalo bendrystė ir dvasios bendrystė. Po pamaldų į parapijos namus susitikti ir pabendrauti su svečiais buvo pakviesti parapijos seniūnai bei kiti norintys. Skaidrėse, kurias paruošė kun. Rimas Mikalauskas, atsispindėjo praėjusios vasaros įvykiai Biržuose, bei mūsų Bažnyčios delegacijos vizitas į Detmoldą 1995 m. Maloniai pabendravę visi nuskubėjo susipažinti su Biržų „Sėlos“ muziejaus parengta programa „Alaus kelias“, kurios metu svečiai susipažino su Biržų krašto etnokultūrinio paveldo. Po šaunaus pasibuvimo Biržų pilyje Detmoldo delegacija su kun. S.Švambariene nuvyko į Biržų žydų kapines, kurias pernai vasarą su Biržų moksleiviais ir parapijos nariais tvarkė ir nemažas būrys Lippės krašto Bažnyčios narių. Svečiai apie tai buvo daug girdėję, matę filmukus, tačiau norėjo dar kartą savo akimis pažvelgti į šį istorijos puslapį. Pakeliui aplankę

žydų masinių žudynių vietą Pakamponyse, nuvyko į Medeikių vaikų namus „Vaiko užuovėja“, kur jų laukė direktorė Daiva Janonienė ir didelis būrys namų gyventojų. Susipažinę su vaikais, išgirdę apie jų džiaugsmus ir rūpesčius, svečiai išvyko aplankyti šiauriausio mūsų Bažnyčios taško – N. Radviliškio parapijos. Pasidžiaugę gražiai suremontuota bažnyčia, apžiūrėję parapijos namus ir pasikalbėję su parapijiečiais, svečiai pasuko atgal į Biržus, o kitą rytą jų laukė kelionė į sostinę.

Vilniuje svečius pasitiko kun. Raimondas Stankevičius ir atlydėjo į naujuosius parapijos namus, kur susitikimo laukė Lietuvos evangelikų reformatų gen. superint. kun. Tomas Šernas, kuratoriai dr. Renata Bareikienė ir dr. Mykolas Mikalajūnas, Vilniaus parapijos Seniūnų tarybos pirmininkė Vida Cupreva, leidinio „Vilniaus reformatų žinios“ redaktorė Da-

lija Gudliauskienė, kiti parapijiečiai. Svečiai ypatingai susidomėjo kun.T. Šerno informacija, kad Lietuvos reformatų Bažnyčia kartu su partneriais (Tikėjimo žodžio bažnyčia ir Laisvųjų krikščionių bažnyčia) įsteigė Evangelinį Biblijos Institutą, kuriame bus ruošiami įvairių lygių bažnyčių tarnautojai. Instituto filialas Vilniuje duris atvers jau šį rudenį. Kun.T. Šernas, pasidžiaugęs svečių vizitu, pabrėžė, kad dabartiniame etape mums labai svarbu žinoti, kad turime gerus partnerius užsienyje, kad galime gauti iš jų metodinę pagalbą. Apsikeitus nuomonėmis ir dovanėlėmis svečiai išvyko apžiūrėti sostinės. Juos lydėjusios Dalija Gudliauskienė ir Viktorija Liauškaitė sakė, kad vokiečiams labai patiko Vilnius ir jie pažadėjo pasitaikius progai vėl mus aplankyti.

InfoRef.lt

2022 metai paskelbti KUNIGAİKŠČIŲ RADVILŲ minėjimo metais

MIKALOJUS V RADVILA RUDASIS

1512-1584

Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės didikas, Abiejų Tautų Respublikos valstybės ir karo veikėjas, Reformacijos Lietuvoje platintojas ir globėjas.

Polocko, kuriame buvo nugalėtas Ivanas Rūstusis. Jo 30 000 kariuomenė neatsilaikė prieš 4000 lietuvių pajėgas. 1578 m. dar kartą sumušė rusus prie Vendeno, o Stepono Batoro Maskvos kampanijoje laimėjo mūšį prie Velikije Luki ir pradėjo Pskovo apsiaustį.

1553–1561 m. Mikalojus Rudasis – jau Lietuvos lauko etmonas, 1561–1565 m. ir 1579–1584 m. Lietuvos didysis etmonas, po Mikalojaus Juodojo mirties 1565–1579 m. Lietuvos didysis kancleris ir 1565–1584 m. Vilniaus vaivada. 1572 m. mirus Žygimantui Augustui iki Stepono Batoro išrinkimo buvo faktiškasis Lietuvos valdytojas. Rinkimuose į Abiejų Tautų Respublikos karaliaus sostą palaikė Ernesto Habsburgo kandidatūrą.

Mikalojus Radvila Rudasis 1569 m. buvo vienas iš Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės delegacijos Liublino seime vadovų, aršiai gynęs Lietuvos savarankiškumą, nepasirašė Liublino unijos akto. Žinomas jo atkirtis lenkų didikams, Seime įrodinėjusiems, kad Jogaila dovanojęs Lietuvą lenkų karališkam vainikui: „Niekas negalėjo mūsų dovanoti, nes esame laisvi žmonės...“.

1564 m. Radvila Rudasis, iki tol buvęs tik tolerantiškas evangelikams, istorikų manymu, perėjo į kalvinizmą. Tam paskatino Čenstakavos įvykis – vienuolių jam suorganizuotas „stebuklas“, kurio apgaulę kunigaikštis atskleidė. Šį įvykį, polemizuodamas su katalikais, savo veikale panaudojo Andrius Volanas. Po Radvilos Juodojo mirties

1565 m., Rudasis tapo pagrindine evangelikų atrama, daug laiko skyrė tikybos reikalams. Jo iniciatyva 1570 m. kovo 2 d. buvo sušauktas sinodas Vilniuje, kuriame liuteronai ir reformatai sutarė remti vieni kitus kovoje su vyskupo Protasevičiaus pakviestais į Lietuvą jėzuitais. Kunigaikštis savo turtus ir įtaką naudojo evangelikams reformatams globoti, steigė reformatų parapijas, statė jiems bažnyčias: Bielicoje, Žygimanto Augusto dovanotoje Kaidanavoje, Biržuose, Kėdainiuose, Ašmenoje ir kitur. Vilniuje atidavė įsigytą iš Hornostajaus dvarą dabartinėje Pilies gatvėje ir ten įrengė reformatams maldos namus vietoj Radvilos Našlaitėlio, konvertito, uždarytos, tėvo Juodojo įsteigtos bažnyčios, Radvilų rūmuose. Savo dvare Radvila Rudasis išlaikė daug mokytų reformatų: A. Volaną, Radvaną, Blandratą, kvietė iš užsienio reformatų mokslininkus, mokytojus. Siekdamas, kad kuo daugiau lietuvių gautų išsilavinimą, Biržuose įsteigė aukštesniąją mokyklą, atkūrė mokyklą Vilniuje. Visi jo palikuonys liko ištikimi reformatų tikėjimui, todėl Biržų-Dubingių Radvilų giminės šaka dar vadinama protestantiška.

Mikalojus Radvila Rudasis gimė Nesvyžiuje, tėvai: Kijevo vaivada, Trakų, Vilniaus kaštelionas, Lietuvos didysis etmonas Jurgis Radvila Heraklis (1480–1541) ir antroji jo žmona Barbora Dalejovaitė Volska.

Nėra aiški Mikalojaus – judviejų vyriausio vaiko – gimimo data.

Radvilos – lietuvių kilmės didikų giminė nuo Vytauto Didžiojo laikų, aktyviai dalyvavo Lietuvos valstybės politiniame gyvenime ir XVI a. pr. jau buvo išivirtinusi bajorijos luomo elito viršūnėje.

Radvilos vieninteliai buvo tituluojami Šventosios Romos imperijos kunigaikščiais. 1518 m. imperatorius Maksimilijonas I Mikalojui Radvilai Jaunesniajam (1470-1522) pirmam iš Radvilų giminės suteikė Šv. Romos imperijos kunigaikščio titulą. 1547 m. šį titulą imperatorius Karolis V Habsburgas suteikė Mikalojui Radvilai Rudajam – Biržų-Dubingių kunigaikščio titulą, o jo pusbroliui Mikalojui Radvilai Juodajam – Nesvyžiaus-Olykos kunigaikščio.

Radvilos buvo turtingiausia ano meto didikų giminė, dvarus skaičiavusi tūkstančiais, išlaikiusi atskirą kariuomenę, pajėgesnę kartais už viso krašto.

Mikalojus V Radvila Rudasis (lenk. Mikołaj Radziwiłł Rudy) vienas žymiausių Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenės vadų per 1558–1583 m. Livonijos karą, 1564 m. vadovavo didžiojo etmono Grigaliaus Chodkevičiaus Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės kariuomenei per Ulos mūšį prie

Nesvyžiaus pilis Baltarusijoje dabar

Edvardas Kotlubajus, XVIII a. Radvilų giminės biografas, rėmėsis Nesvyžiuje saugotais rankraščiais, įtvirtino istoriografijoje 1512 m. Istorikė dr. Raimonda Ragauskienė teigini, jog Mikalojus Rudasis gimė 1515 metais, grindžia tuo, kad LDK didysis kunigaikštis ir Lenkijos karalius Žygimantas Senasis Mikalojaus V tėvų sudarytą vedybinę sutartį patvirtino 1515 m. sausio mėn., o ir pirmoji Jurgio Radvilos žmona Barbora Kiškaitė mirė tik 1514 m.

Jurgis Radvila su žmona Barbora be sūnaus Mikalojaus dar turėjo dvi dukras: Oną Elžbietą, ištekėjusią už Voluinės žemės maršalo Petro Kiškos, ir Barborą, kuri buvo Lietuvos-Lenkijos karaliaus Žygimanto Augusto antroji žmona.

Jurgis Radvila labai rūpinosi savo šeima, jos saugumu, vaikų vedybomis. Jis padarė didelę įtaką sūnui, iš jo Mikalojus paveldėjo oratoriaus gabumus. Pradinį išsilavinimą jis gavo namuose, Vilniuje, parenkant mokytojus. Radvilų giminė priklausė labiausiai išsilavinusių didikų grupei. Kai kurie istorikai nurodo, kad Rudasis lavinosi Vakarų Europoje, bet, tikriausiai, supainiojo su Mikalojumi Juoduoju. Mikalojus Rudasis neabejotinai gerai mokėjo lenkiškai ir rusėniškai, jam šios kalbos buvo labai artimos, laiškus rašydavo tai viena, tai kita kalba, vėliau, susirašinėjant su

karaliumi Steponu Batoru, teko patobulinti lotynų kalbą. Dirbant prie Lietuvos Statutų redagavimo, plėtė teisines žinias. Jau nuo 1534 metų Mikalojus Rudasis dalyvavo kartu su tėvu karinėse kompanijose su maskvėnais. Buvo susižadėjęs su Lenkijos kanclerio Šidloveckio dukra Ana, bet 1536 metais 14-metė sužadėtinė staiga mirė. Ilgai nerado sau tinkamos žmonos ir tik 1542 m. sausio 13 d. Vilniuje susituokė su Kotryna Ivinska iš Tomičų, kuri jam pagimdė du sūnus: Mikalojų Radvilą ir Kristupą Radvilą Perkūną bei kūdikystėje mirusią dukrą Barborą.

Mikalojaus santykiai su motina ir seserimis buvo labai šilti – rūpinosi jomis, jų komplikuojomis vedybomis, bylinėjantis su karaliene Bona Sforca, ypač 1541 metais mirus tėvui Jurgiui Radvilai. Barbaros uošvio Alberto Goštauto, globojusio Abromą Kulvietį, dvare susipažino su protestantiškomis idėjomis, taip pat

gavo tvirtus pamatus vėlesnėms jo pažiūroms Lietuvos savarankiško klausimu.

1542 m. gruodį mirė Stanislovas Goštautas, sesers Barbaros vyras. Nesutarimai su karaliene Bona Sforca dar labiau pagilėjo. Sureguliuoti santykius Rudasis tikėjosi per Žygimantą Augustą, kuris, kaip ir Radvilos, buvo aistringas medžiotojas. Kartu leidžiant laiką, karaliaičiui buvo įdiegta mintis kurti Vilniuje atskirą karaliaus dvarą. Nors ir labai priešinantis karalienei Sforcai, Žygimantas Senasis perdavė valdžią Lietuvoje sūnui. Tai buvo pusbrolių Radvilų pasiekimas: net 6 iš 11 naujai paskirtų vakuojančių pareigų gavo Radvilų aplinkos žmonės. Radvila Rudasis įgijo Žygimanto Augusto pasitikėjimą, ėmė kilti karjeros laiptais: gavo vieną svarbiausių dvare pataurininkio pareigybę. 1545 m. birželį mirė Žygimanto Augusto žmona Elžbieta. 1546-1547

nukelta į 8 p. ►

Antkapinė plokštė kunigaikščiams Radviloms Dubingiuose

metais Vilniuje vykę baliai-maskaradai suartino Barborą Radvilaite su karaliumi. Slaptos jų vedybos įvyko 1547 m. liepą. Radvilos Rudojo ir Lietuvos-Lenkijos valdovo ryšiai dar labiau sustiprėjo ir, nepaisant sesers Barbaros ankstyvos mirties, išliko artimi iki pat karaliaus mirties.

Paskutinį kartą Radvila Rudasis, nors ir būdamas garbaus amžiaus, dalyvavo 1581 m. karo žygyje į Pskovą. Šiame žygyje pasižymėjo jo sūnus Kristupas Perkūnas, kuris kaip nugalėtojas buvo pagerbtas karaliaus Stepono Batoro stovykloje prie Pskovo.

Iki paskutinių dienų Mikalojus Radvila išliko darbingas, nesiskundė sveikata, tik jau blogai matė, todėl beveik neberašė savo ranka laišku. Aktyviai rūpinosi giminės turtais ir perdavimu sūnams savo turėtų valstybinių tarnybų. Sunkiausiai sekėsi sūnui Kristupui Perkūnui perduoti Vilniaus vaivados postą, kuris karaliaus buvo patvirtintas jau po Rudojo mirties.

Mirė Mikalojus Radvila Rudasis 1584 m. balandžio 27 d. Vilniuje, globojamas žmonos Kotrynos, sūnaus Mikalojaus ir marčios, sūnaus Kristupo žmonos, Kotrynos Tenčinskos.

Iškilmingos laidotuvės, į kurias pareikšti paskutinės pagarbos suvažiavo daug senatorių, kunigaikščio klientų, įvyko liepos mėn. Vilniuje. 1588 m. gegužės 15 d. sūnūs perlaidojo tėvo palaikus Dubingiuose, evangelikų reformatų bažnyčios, kurios statyba pats Mikalojus V Radvila Rudasis rūpinosi, rūsiuose. Kapas buvo pažymėtas paminkline lenta su plačiu Rudojo veiklos aprašu.

Dubingių piliavietėje atlikus archeologinius tyrimus, 2007 m. identifikuoti jo ir kitų kunigaikščių Radvilų – reformatų palaikai, kurie 2009 m. rugsėjo 5 d. iškilmingai perlaidoti buvusios Dubingių bažnyčios rūsyje įrengtoje kriptoje.

Parengta pagal: Edvardas Kotlubajus „Radvilos“, Raimonda Ragauskienė „LDK kancleris Mikalojus Radvila Rudasis“

Kodėl Radvilos nevalgė cepelinų?...

Tokio intriguojančio pavadinimo renginys balandžio 21 d. sukviėtė biržiečius – „Krivulės“ narius į Vilniaus karininkų ramovę.

Vilniaus įgulos Karininkų ramovės viršininko pavaduotoju dirbantis Gaudentas Aukštikalnis tęsia biržiečių tradiciją: 1939 m. Lietuvos kariuomenei išengus į Vilnių pirmuoju Vilniaus įgulos Ramovės viršininku buvo paskirtas biržietis mjr. Jokūbas Dagys. 1940 m. Sovietų Sąjungai okupavus Lietuvos valstybę, ištrėmus ir sunaikinus Lietuvos kultūros elitą, kurio nemažą dalį sudarė ir Lietuvos karininkija, buvo likviduotos ir Karininkų ramovės Vilniuje, Kaune. 1991 m. atkūrus Lietuvos kariuomenę, kartu su įvairių krašto apsaugos tarnybų steigimu buvo rūpinamasi ir ramovėmis. Karininkų ramovė Vilniuje išikūrė buvusiuose sovietų karininkų namuose Pamėnkalnio gatvėje. Čia dažnai vyksta biržiečių klubo „Krivulė“ renginiai.

Papasakoti apie maistą, valgymo kultūrą didikų Radvilų rūmuose tą šeštadienio popietę sutiko turintis sąsają su Biržais Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto docentas Rimvydas Laužikas. Apie tai, ką valgė valstiečiai, miestiečiai žinome kur kas daugiau, o apie valdovų dvaro valgi, tradicijas žinome mažiausiai. Paskaitoje buvo įdomu sužinoti, kas didikams gamino, iš kokių indų, kaip valgė, kas tiekė, kiek kainavo maistas. Kasinėjimai Dubingių dvarvietėje, archeologiniai radiniai daug atskleidė naujo ne tik istorijos mokslui, bet ir besidomintiems didikų valgymo kultūra. Pradėdamas pasakojimą, doc. R. Laužikas priminė XIII a. garsaus asirų rašytojo, mokslininko G. J. Bar Ebrajos sentenciją, kad turtingieji valgo tada, kai nori, ir tai, ką nori, o neturtingieji – tada, kai turi, ir tai, ką turi. Biržų-Dubingių Radvilų maisto racione buvo daug

Rimvydas Laužikas

mėsos, užaugintos Lietuvoje: kiaušiena, jautiena, avienu, vištiena, mažiau: kalakutienos, žąsienos. Daug vartojo miltų: kvietinių, ruginių. Beveik nevalgė kiaušinių. Iš užsienio atsiveždavo prieskonius: razinas, šafraną, imbierą, muskatą, pipirus, alyvuoges. Mėgo gerti kavą, per šventes skanauti iš Prancūzijos atvežtas gyvas austres. Sužinojome, kad Žygimanto Senojo žmona, italė Bona Sforca, Vilniuje įkūrusi karališką dvarą, išmokė vietos didikus valgyti šakute. Tuomet buvo priimta į puotą atvažiuoti su savo valgymo įrankiais, kurie buvo įpakuoti gražiose dėžutėse kiekvienam asmeniui individualiai.

Daugumai susirinkusiųjų užkliuvo paskaitos pavadinimas: „Kodėl Radvilos nevalgė cepelinų?“. Atsakymas gan paprastas: bulvės į Lietuvą buvo atvežtos ir išplito pirmiausia dvaruose tik XIX a. pradžioje. Dubingių Radvilų laikais bulvė nebuvo atkeliavusi net į Europą. Bulves, kaip retą ir rafinuotą patiekalą XVII a. pradžioje pateikdavo tik Paryžiuje karaliaus stalui. Apie 1770 m. Prūsijos karalius Frydrichas Vilhelmas II net su kariuomenės pagalba vertė kaimo

Daininikas Valdas Striužas.

žmones auginti bulves.

Doc. R.Laužiko pateiktame Nesvyžiaus dvaro meniu nebuvo žvėrienos, labai mažai žuvies ir grybų patiekalų. Žinome, kad Mikalojus Radvila Rudasis buvo aistringas medžiotojas, ir žvėrieną kaip dovanas siųsdavo karaliaus dvarui, savo motinai Barborai Radvilienei ir kt. Matyt, vėlesnieji Radvilos – Mikalojaus Radvilos Juodojo palikuonys – Nesvyžiaus Radvilos nemėgo šios „sporto šakos“.

Diduomenė, dvariškiai, taip pat miestiečiai, daugiausia gėrė alų, midų. Atvežtinį raudoną vyną pradėjo gerti tik didikai, nusižiūrėję į su karaliaus dvaru atvykusius italus, vokiečius. Degtinė pradėta gerti XVII amžiuje, greičiausiai atvežta iš Rusijos.

XVII–XVIII a. gyvenusių kunigaikščių Radvilų dvare buvo laikomasi iki šiol Biržų krašte išlikusios vaišinimo tradicijos: jei svečias išeis savomis kojomis – gėda šeimaininkui...

Antrasis popietės lektorius prof. Libertas Klimka papasakojo apie senovėje kaime pavasarį prasidėdavusius darbus ir malonią jaunų vyrų pareigą – naktigones.

Renginio pabaigoje Vilniaus reformatų parapijos narys Alfredas Naktinis pristatė savo naują dainų rinkinį, išleistą kartu su Pranu Škimeliu, „Mūsų širdys uždainuos“. Popietėje solo dainavo kitas parapijietis – bosas Valdas Striužas.

D.Gudliauskienė

Bendra Maisto banko ir reformatų jaunimo akcija Biržuose

Jau vienuoliktus metus Lietuvoje vykdoma „Maisto banko“ akcija, kuri kiekvieną rudenį ir pavasarį kviečia aukoti maisto produktus nepasiturintiems ir skurstantiems žmonėms. Šį pavasarį, atsiliepdami į mūsų Bažnyčios įsteigtų vaikų namų „Vaiko užuovėja“ prašymą ir surinkę gausią savanorių komandą nusprendėme dalyvauti ir mes – Biržų ev. reformatų parapijos jaunimas ir mūsų draugai. Paraginti kun.S. Švambarienės ir pakviesti Biržų rajono savivaldybės jaunimo koordinatorės R. Rinkūnienės, dalyvavome mokymuose, skirtuose pasiruošti „Maisto banko“ akcijai. Kovo 24 d. rytą (o juk šeštadienį visiems norisi pamiegoti ilgiau...) susirinkome parduotuvėse: centrinėje MAXIMOJE ir IKI. Skubėjome pradėti darbą, juk kuo greičiau pradėsime, tuo daugiau surinksime. Su didelėmis šypsenomis ir gerais norais jau per pirmąjį pusvalandį dėžės, kurių turėjo užtekti visai dienai, prisipildė pilnutėlės.

Per visą dieną Maximoje buvo paaukota maisto produktų už 974,90 Lt, o IKI prekybos centre už 1724,85 Lt. Šie skaičiai tikrai įspūdingi, todėl kad iš tiesų mažoje ar didelėje parduotuvėje renkant paramą, svarbiausia šypsenos ir nuoširdus AČIŪ. Šiomet turėjome ypač gausų savanorių būrį ir džiaugiamės sulaukę ne tik parapijos jaunimo pagalbos, tačiau ir jų draugų. Šeštadienio rytą pasidalinti savo gerumu panoro Asta, Neringa, Bernadeta, Gerda, dvi Dovilės, Erika, Martynas, Modestas, Ugnė, Edgaras, Mindaugas, Arnas ir Laura, kuri kartu buvo ir viena iš dviejų grupės koordinatorių. Taip pat mums nuoširdžiai talkino ir dvi švedės: Sofia ir Tilda, atvykusios savanoriauti vaikų namuose. Džiaugiamės visais, kurie prisidėjo aukodami savo laiką ar nupirkdami taip reikalingų maisto produktų. Nežinau kas ar šypsenos, ar nuoširdus bendravimas, ar nuostabi savanorių komanda lėmė tai, kad mūsų grupė surinko daugiausiai maisto produktų iš visų Biržų organizacijų, dalyvavusių šioje akcijoje. Telieta atiduoti garbę Dievui, pasidžiaugti savo darbo vaisiais ir padėkoti visiems aukojusiems!

Skaistė Švambarytė

Paminėtas išėivijos lietuvių reformatų kunigo dr. Eugenijaus Gerulio 90-metis

Balandžio 29 d. Liuteronų namuose buvo paminėtas prieš dvejus metus miręs išėivijos reformatų kunigas dr. Eugenijus Gerulis, kuriam š. m. balandžio 28 dieną būtų sukakę 90 metų.

Eugenijus Gerulis (Lietuvoje iki pasitraukiant į Vakarų – Snarskis) gimė Alytuje Stefanijos Kvietkauskaitės nuo Musininkų ir Valerijono Snarskių šeimoje, pakrikštytas Kaune. 1929 m. šeima persikėlė į Biržus.

Vaikystė ir ankstyvoji jaunystė prabėgo Biržuose, tėvų namuose ant Širvėnos ežero kranto, Radvilų gatvės pabaigoje (namai išliko, dab. Pilies g.).

Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugijos sukviestame renginyje išsamų pranešimą apie reformatų kunigo išėivijoje dr. Eugenijaus Gerulio gyvenimą ir veiklą perskaitė liuteronas kraštotyrininkas, publicistas inž. Algirdas Žemaitaitis. Į Vilnių pagerbti pusbrolio buvo atvažiavusi kunigo tėvo Valerijono Snarskio (išėivijoje – Jonas Gerulis) brolio, biržiečiams gerai žinomo lietuvių kalbos mokytojo, poeto Kosto Snarskio – Žvaigždulio dukra Au dra Ražaitienė su vyru.

Žemiau spausdiname ištraukas iš bernardinų svetainėje www.bernardinai.lt balandžio 30 d. atspausdinto „Lietuvos evangelikų kelio“ redaktoriaus Kęstučio Pulo ko straipsnio „Vilniuje paminėta ev. reformatų kunigo dr. E. Gerulio sukaktis“.

*

Lietuvos Reformacijos istorijos ir kultūros draugija balandžio 29 d. pakvietė prisiminti išėivijos evangelikų reformatų kunigą dr. Eugenijų Gerulį-Snarskį (1922 04 28 Alytuje – 2009 12 28 Naperville, Ilinojuse, JAV), kuriam šiemet būtų sukakę devyniasdešimt metų. Vilniaus evangelikų liuteronų parapijos „Liuteronų namų“ salėje kunigo gyvenimą ir įvairiapusę veiklą išsamiai apžvelgė publicistas inž. Algirdas Žemaitaitis. Kun. dr. E. Gerulis aktyviai dalyvavo JAV visuomenės bei išėivijos gyvenimi-

me, artimai bendravo su įvairių konfesijų išėiviais – ev. liuteronais, metodistais, baptistais, R. katalikais, skatino ekumeninę lietuvių bendrystę.

Būsimojo kunigo ankstyvoji jaunystė prabėgo Biržuose. Mokydamasis gimnazijoje aktyviai sportavo, buvo Biržų sporto klubo „Vilkas“ krepšinio komandos, kuri buvo viena iš stipriausių Lietuvoje, kapitonas. 1942 m. Kaune įstojo į Vytauto Didžiojo universiteto Medicinos fakultetą. 1944 m. liepos 7 d. karo audros privertė trauktis iš Lietuvos. Nepavykus iš Palangos pasiekti Švediją, pasitraukė į Vokietiją. 1946–1948 m. tęsė medicinos studijas Hamburgo-Pinnebergo Pabaltijo universitete. Buvo šio universiteto jungtinės estų, latvių ir lietuvių krepšinio rinktinės kapitonas. 1949 m. persikėlė gyventi į JAV. Čikagoje baigė medicinos kursus, bet pasuko į inžineriją, nes suprato, kad medicina nėra jo pašaukimas. Kurį laiką dirbo Čikagos rotušės inžinerijos techniku. 1950 m. sausio 7 d. susituokė su raseiniške Valerija Misevičiūte,

žinoma išėivijos moterų krepšinio ir tinklinio rinktinė žaidėja (buvo susižiedavę dar Vokietijoje). Šeima susilauks trijų vaikų: dukters Laimos, sūnų Rimo ir Andriaus.

1950 m. gruodį E. Gerulis įsteigė JAV lietuvių evangelikų reformatų žurnalą „Mūsų sparnai“, ėjusi iki 2003 m. Penkerius metus buvo šio žurnalo redaktorius, vėliau iki leidimo pabaigos – redakcinės komisijos narys. Šalia kasdienio techniko darbo tobulinosi įvairiose mokslo institucijose: dirbdamas studijavo Lojolos universitete Čikagoje žurnalistiką, Čikagos Loop koledže retoriką, Čikagos Loreda psichoorientologijos institute psichologiją. Teologinės pedagogikos žinias gilino Čikagos Moody Biblijos institute ir, išlaikęs 36 egzaminus, 1977 m. rudenį baigė dvejų metų kursą.

1978 m. balandžio 15 d. E. Gerulis baigė teologijos studijas bakalauro laipsniu Christian International universitete (San Antonio,

Biržų sporto klubo „Vilkas“ krepšinio komanda. Iš kairės: Sprindys, Kapačiauskas, Marciukas, Kleivickas ir centre jos kapitonas Eugenijus Snarskis, 1944 04 03 (ar 13) (Lietuvių dienos, 1987, lapkritis.)

Teksase, ir Fenikse, Arizonoje), išlaikęs visus egzaminus geriausiai pažymiais. Lietuvių evangelikų reformatų Sinodo išėvijoje sprendimu 1978 m. birželio 25 d. Čikagoje gen. superintendentas kun. Stasys Neimanas išsventino E. Gerulį į diakonus. 1979 m. kovo 20 d. Čikagos Lojolos universitete E. Gerulis baigė vienerių metų kursą, apžvelgiantį modernių laikų filosofiją ir teologiją, išlaikydamas 21 egzaminą geriausiai pažymiais. Tų pačių metų birželio 23–24 d. LERB XXXII Sinode Čikagoje kuratorius diakonas E. Gerulis buvo išrinktas į sekretoriata. Sinodas vienbalsiai nutarė ordinuoti jį į kunigus bei išrinko Kolegijos nariu. Antrą Sinodo dieną jis iškilmingai prisiekė laikytis Lietuvos ev. reformatų Bažnyčios agendos bei kanonų ir gen. superint. kun. S. Neimano, kuriam asistavo superint. kun. Povilas Dilys ir Kolegijos prezidentas kurt. Motiejus Tamulėnas, buvo išsventintas į kunigus.

Per trejus metus E. Gerulis parengė dviejų tomų disertaciją „The Essence of Prayer“ („Maldos esmė“) ir 1983 m. Trinity teologijos seminarijoje (Niurburge, Indianoje) ją apgynė. Seminarijos profesorių komisija disertaciją įvertino aukščiausiu žymeniu Summa Cum Laude ir suteikė teologijos daktaro diplomą.

Kun. dr. E. Gerulis buvo plačiai žinomas tiek JAV evangelikų reformatų, tiek lietuvių bendruomenėje. Sinodo suvažiavimų metu yra ėjęs Sinodo direktoriaus, Sinodo sekretoriaus pareigas. 1978–1985 m. buvo vienas iš Čikagos lietuvių evangelikų reformatų parapijos kunigų (šalia S. Neimano ir P. Dilio). Talkino lietuvių ev. liuteronų „Tėviškės“ ir Ziono parapijų dvasininkams. Rūpindamasis jaunimo lietuviškos, krikščioniškos dvasios ugdymu, buvo Lietuvių skautų brolijos evangelikų dvasios vadovas, apdovanotas skautų ordinu. Daug metų talkino Čikagoje leidžiamo R. katalikų laikraščio „Draugas“ jaunimo skyriui „Žvaigždutė“ ir kasmet parengdavo po keletą paskaitų, kurias skaitydavo lietuvių kolonijose. Rėmė lietuviškas

Kun. E. Gerulis su žmona Valerija po ordinacijos 1979 06 24

mokyklas, buvo vienas iš K. Donelaičio mokyklos Čikagoje steigėjų ir pirmasis šios mokyklos tėvų komiteto pirmininkas. Daugiau nei dešimtį metų dainavo Čikagos lietuvių operos chore, buvo operos valdybos sekretorius. Taip pat buvo ilgametis Čikagos lietuvių tautinių kapinių prezidentas.

1982 m. kun. dr. E. Gerulis buvo apdovanotas Lietuvių protestantų sąjungos Kristaus kryžiumi.

1985 m. liepos 20 d. E. Gerulis išėjo į pensiją ir persikėlė gyventi į St. Petersburgą Floridoje. Čia iš karto įsijungė į lietuvių visuomeninį, kultūrinį ir religinį gyvenimą. 1985 m. spalio 31 d. įsteigė ir globojo bendrą lietuvių evangelikų (reformatų ir liuteronų) parapiją. Įstojo į vietos lietuvių klubą, dainavo mišriame chore, vėliau perėjo į vyrų okteta. Sukūrė giesmių ir dainų tekstų.

Drauge su keletu kitų iniciatorių 1988 m. įsteigė Kultūrinių

popiečių būrelį ir kelerius metus jam vadovavo.

Dar gyvendamas Čikagoje pradėjo reikštis kaip menininkas. Domėjosi tapyba; įvairiems žurnalams laisvalaikiu yra nupiešęs viršelių ir vinječių, o institucijoms – laiškų antgalvių. Apsigyvenęs Floridoje tapė paveikslus tušu, akrilu ar aliejiniais dažais. Jo darbais papuoštas ne vienas žurnalo „Mūsų sparnai“ (ir ne tik jo) viršelis. Daile taip susižavėjo, kad 1991–1992 m. studijavo tapybą St. Pete Beach dailės mokykloje „Suntan Art Center“, dalyvavo parodose.

Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, aktyviai rėmė atgimstančią Lietuvos evangelikų reformatų Bažnyčią. 1993 m. vasarą kelias savaites svečiavosi Lietuvoje – Biržų pilyje skaitė paskaitą, Vilniaus ir Biržų ev. reformatų bažnyčiose laikė pamaldas, lankėsi Kaune. Piniginėmis aukomis parėmė Biržų bažnyčios vargonų ir pačios bažnyčios remonto darbus, parapijos jaunimo veiklą.

1995 m. gegužės 13–15 d., atstovaudamas išėvijos ir Lietuvos evangelikų reformatų bažnyčioms, dalyvavo Pasaulio Reformatų Sąjungos Amerikos žemyno suvažiavime Nešvilyje (Tenesio valstija).

Į amžinybę iškeliavo 2009 m. gruodžio 28 d., sulaukęs aštuoniasdešimt septynerių. Gruodžio 31 d. buvo palaidotas Čikagos lietuvių tautinėse kapinėse.

**Parengė Kęstutis Pulokas
Sutrupintai iš
www.bernardinai.lt**

Iš dešinės: pranešėjas A. Žemaitis ir renginio vedėjas K. Pulokas

Pirmoji 2012 metų Kapų šventė Vilniuje

Kapų šventės yra savitas, tik Pabaltijo kraštų liuteronams, reformatams būdingas reiškinys.

Kitų šalių protestantai tokios tradicijos neturi, kolektyviai nelanko artimųjų kapų.

Mes – tiek liuteronai, tiek reformatai, ypatingai Biržų krašte, išsaugojome tradiciją vasarą susikviesti plačią giminę ir kartu pabūti, pasimelsti protėvių kapinėse.

Vilniuje jau keleri metai taip pat atgaivinama Kapinių švenčių

tradicija.

Balandžio 21 d., šeštadienio saulėtą priešpiečių, vilniečiai susirinko bendrai maldai Sudervės kapinėse ir paminėjo išėjusius Amžinybėn savo artimuosius.

Kaip ir Biržų krašte, pagerbti Tėvų atminimo atvyko ne tik vietiniai – Vilniuje gyvenantys, bet ir panevėžiečiai Mizarai.

Sustojusį šalia seserų Krisiukėnaičių ir jų artimųjų amžino poilsio vietos reformatų būrelį

įdėmiai nužvelgdavo pro šalį su darbo įrankiais ar gėlių daigeliais skubantys Sudervės kapinių lankytojai. Nėra įprasta vilniečiams, kai su kunigu meldžiamasi, giedama, pritariant vargonėliams, ne laido tuvių dieną. Kol kas ir vilniečiai liuteronai nepalaiko mūsų, nors būtent iš jų ir yra atėjusi ši graži Mirusiųjų pagerbimo tradicija ne rudenį – per Vėlines, o vasarą, pavasarį, kai bunda gamta ir norisi prisiliesti prie protėvių atminimo.

Gegužės 5 d. – Motinos dienos išvakarėse vilniečiai buvo susirinkę prisiminti mirusiųjų Karveliškų kapinėse. Savo Mamas, Seneles ir kitus artimuosius paminėjo Alė Kamčiatnienė, Vida Cupreva, Marytė Trečiokaitė su šeimomis.

Dar viena Kapinių šventė Vilniuje vyks Rokantiškių kapinėse birželio 16 d. 12 val.

D.Gudliauskienė

Reformatų liturginiai indai Bažnytinio paveldo muziejuje

Vilniaus Šv. arkangelo Mykolo bažnyčioje iki 2012 m. gruodžio 1 dienos veiks paroda „Vilniaus sakralinė auksakalystė“.

Parodoje surinkta į vieną vietą tai, kas liko iš didžiulio Vilniaus auksakalių dirbinių lobyno, kaupto bažnyčių zakristijose, ir kuris, kaip ir visa Lietuvoje, stipriai nukentėjo, buvo išblaškytas per okupacijas, karus.

Parodos branduolį sudaro Vilniaus arkivyskupijos parapijų liturginiai reikmenys, tačiau joje eksponuojami ir reformatų liturginiai indai. Tai XVII a. I pusėje smulkiu meniškai iškalinetu ornamentu pasižyminti komuninė taurė, priklausiusi Kėdainių evangelikų reformatų bažnyčiai – Trakų kašteliono Jurgio Radvilos dovana.

Reformatų bažnyčių meną taip pat reprezentuoja XVII a. viduryje padarytas krikšto indas, kurį puošia

banguojantis kriauklinis-kremzlinis ornamentas. Indą sukūrė meistras Zacharijus Šneideris, kuris 1655 m. prie Vilniaus artinantis rusų kariuomenei, kaip ir daugelis kitų

miestelėnų, pasitraukė į Karaliaučių ir nebegrižo.

Parengta pagal www.bernardinai.lt

Pirmame plane – evangelikų reformatų liturginiai indai (XVII a. I p.). Arūno Baltėno nuotrauka

I N F O R M A C I J A

Kovo 31 dieną Biržuose įvykęs Lietuvos evangelikų reformatų Konsistorijos posėdis didelį dėmesį skyrė vaikų globos namams „Vaiko užuovėja“: juose pasitaikantiems konfliktams, situacijoms, kur reikalinga spręsti sudėtingus vaikų ir darbuotojų santykius. Vienas šių metų pradžioje kilusių konfliktų buvo paviešintas žiniasklaidoje. Bažnyčios gautame pareiškime išvardintoms aplinkybėms iširti buvo sudaryta tikslinė komisija (kuratorė P. Kriškėvičienė, kun. R. Stankevičius, G. Vaitiekūnas, M. Jukonis ir komisijos pirmininkė I. Kartanienė). Konsistorija aptarė komisijos pateiktas darbo išvadas ir atsižvelgdama į jas priėmė sprendimus dėl vaikų namų direktorės atsakomybės, nurodė pastebėtus trūkumus pašalinti. Konstatuota, kad pranešimas apie pastebėtus pažeidimus vaikų namuose iš dalies pagrįstas, būtina gerinti vaikų ugdomąjį darbą bei darbuotojų sielovadą.

Numatyta intensyvinti vaikų namų kapeliono tarnystės krūvį, orientuotą pirmiausia į darbuotojus, dirbančius su vaikais. 2012 metų Sinodo suvažiavimui pasiūlyta naujai teikti dvasininko kandidatūrą misijai vaikų namuose. Šiuo metu vaikų namų kapeliono pareigas eina kun. Sigita Švambarienė.

Balandžio 14 d. įvyko Vilkyškių evangelikų liuteronų rekonstruotos bažnyčios pašventinimo pamaldos ir vokiečių rašytojo, vaikystės vasaras leidusio pas senelius Vilkyškiuose, Johaneso Bobrovskio 95-ųjų gimimo metinių paminėjimas. Vilkyškių evangelikų liuteronų bažnyčios simbolinę atidarymo juostą perkirpo Lietuvos evangelikų liuteronų vyskupas Mindaugas Sabutis, Vilkyškių klebonas Mindaugas Kairys, LR Seimo narys Kęstas Komskis, rangovas, UAB „Statybų jūra“ generalinis direktorius Saulius Bagdonas ir VVG „Pagėgių kraštas“ administracijos vadovas Sigita Stonys. Restauruojant bažnyčią stengtasi išsaugoti autentišką aplinką.

Per pamaldas giedojo ir po jų koncertavo vyrų vokalinis ansamblis QUORUM (Vilnius), vadovaujamas kontratenoro Vitalijaus Neugasimovo, kuris taip pat vargonavo ir per pamaldas.

Apie J. Bobrovskio gyvenimą ir kūrybos kelią savo pranešime papasakojo Vytauto Didžiojo universiteto profesorė habilituota daktarė Sigita Barniškienė. J. Bobrovskio poeziją skaitė ir Giunterio Hohagės fotografijų parodą „Šešėlių krašto upės. Prisimenant Johanesą Bobrovskį“ pristatė aktorė Virginija Kochanskytė, muzikavo saksofonininkas Petras

Vyšniauskas su sūnumi trimitininku Dominyku. Renginį organizavo Lietuvos ev. liuteronų Bažnyčia ir Lietuvos Evangeliškos Bažnytinės Muzikos Sandrauga, vadovaujama Lauros Matuzaitės Kairienės.

Balandžio 25 d. įvyko 2012 m. Vilniaus ev. reformatų parapijos sesija, išrinkti delegatai, atstovaujantys parapijai Sinode Biržuose per Jonines, birželio 24 d., – pirmininkė Vida Cupreva ir jaunimo atstovė Viktorija Liauškaitė bei kandidatai: Danguolė Juršienė ir Dalija Gudliauskienė.

Balandžio 28 d. paminėta 20-ties metų Lietuvos evangelikų reformatų ir liuteronų partnerystė su gimininga Lippes krašto Bažnyčia Vokietijoje. Buvo atvykusi Detmoldo evangelikų reformatų distrikto vadovybė, kuri šeštadienį dalyvavo Konsistorijos posėdyje Biržuose bei kartu meldėsi sekmadienio pamaldose. Vilniuje su vokiečiais parapijos namuose bendravo gen. superintendentas ir parapijos atstovai.

Balandžio 29 d. Vilniaus liuteronų bažnyčioje po reformatų pamaldų vilniečiai, panevėžiečiai ir kiti svečiai sveikino penkiasdešimtmečio proga Lietuvos reformatų generalinį superintendentą, kun. Tomą Šerną, linkėdami Jam stiprybės, sveikatos, išvermės.

Sveikiname

Gen. superintendente, kunige Tomai,

*Pats ramybės Dievas Jus tobulai tepsąventina
ir teišlaiko sveiką bei nepeiktiną Jūsų dvasią,
sielą ir kūną mūsų Viešpaties Jėzaus atėjimui
(1 Tes 1,7-23)*

*Sveikiname Jus su gražiu 50 metų Jubiliejumi
ir linkime stiprybės, juk kas stiprus, tas eina tiesiai,
lai būsimieji metai būna tu, jau praėjusių,
brandus ir ilgas tęsinys.
Telaimina Viešpats Jus ir Jūsų artimuosius.*

Vilniaus, Panevėžio, Kauno ev.reformatų parapijos

*Lietuvos reformatų Bažnyčios
vadovybė:*

**Gen. superintendantas
kun. Tomas Šernas**
gyv. Vilniuje, mob. 8 687 56 846

**Lietuvos ev. reformatų
Konsistorijos prezidentas
krt. dr. Mykolas Mikalajūnas**
mob. 8 686 24 562
Interneto svetainės adresas
www.ref.lt

Lietuvos reformatų dvasininkai:

**Vicesuperintendantas
kun. Rimas Mikalauskas**
gyv. Biržuose, mob. 8 686 66 383,

kun. Raimondas Stankevičius
gyv. Vilniuje, mob. 8 655 43 678

kun. Sigita Švambarienė
gyv. Biržuose, mob. 8 681 66 661

kun. Tomas Sakas
gyv. Klaipėdoje, mob. 8 656 45 016

kun. dr. Kęstutis Daugirdas
gyv. Vokietijoje

diak. Gitana Gasiūnaitė
gyv. Prahoje
el. p. saules_miestas@yahoo.com

lektorius Neilas Čijunskas,
gyv. Klaipėdoje, tel. 8 612 58 731

Parapijos vadovybės telefonai:

**Seniūnų tarybos pirmininkė
Vida Cupreva** 236 3224 d.,
mob. 8 673 04 537,

pavadootoja Danguolė Juršienė
219 1109 d., 241 6981 n.,
mob. 8 612 20 402

Seniūnės:

Dalija Gudliauskienė
242 9118, mob. 8 685 74 951,

Donata Indriūnaitė
234 2824, mob. 8 673 84 929

Olga Tamulėnaitė
277 0314, mob. 8 626 50 879

Laiškus redakcijai galite rašyti:
Gerosios Vilties 1A, Vilnius,

Vilniaus ev. reformatų parapijos raštinė,
el.paštas: dalija@mail.lt

**Parengė Dalija Gudliauskienė,
Korektorė Dalia Pronskeitytė**

Leidėjas:
Vilniaus ev. reformatų parapija
Tiražas 100 egz.

Leidėjai straipsnius taisy ir trumpina
savo nuožiūra

**Laikraštis platinamas už auką.
Leidžiamas tik iš surinktų aukų.**

9177202915120001

LIEPOS 7-14 DIENOMIS
jau devynioliktą vasarą vyks
reformatų vaikų vasaros stovykla
Biržų rajone Nemunėlio Radviliškyje,
tema „Pranašas Danielius“.
Laukiama stovyklautojų vaikų nuo 7 iki 13 metų.

RUGPJŪČIO 4 – 11 DIENOMIS
Lietuvos evangelikų reformatų jaunimo draugija „Radvila“ organizuoja
jaunimo vasaros stovyklą
„Jūs – žemės druska“.
Stovykla vyks kaimo sodyboje netoli Varėnos, Pošalčių kaime.
Stovyklos vadovės: Asta Plepytė (tel. 8648-80640)
ir Austėja Verbickaitė (tel. 8643-92263),
dvasinis vadovas – kun.Raimondas Stankevičius.